

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

7 Vtrùm is qui minutis furtis intendit surripere quantitatem notabilis pretij,
peccet mortiferè.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

repta fuerit: vt Toletus notat. Quod confirmari potest ex Nauarro, qui dicit, In quibusdam Episcopatus solitam ferri excommunicationem ob furtum duorum regalium. Hoc tamen modò post Concilium Tridentinum fieri non debet: imò per se res satis indigna videtur, nisi in casu aliquo particulari, circumstantiæ tale remedium postulent. Vide Concil. Trident. sess. 25. cap. 3. de reform. vbi statuitur vt huiusmodi excommunicationes non ferantur, nisi ob rem non vulgarem, causa diligenter per Episcopum examinata. vnde non facile excusauerim eos, qui pro tribus vel quatuor florenis excommunicant.

32 Dices, Si furtum duorum regalium, in diuitem commissum, est peccatum mortiferum, non infra, ergo si quis auferat duos regales, minùs vno obolo, non peccabit mortiferè.

Respondeo, Non posse hanc quantitatem mathematicè statui, sed moraliter; sicut iusta rerum pretia, quæ non consistunt in indiuisibili termino. Itaque censetur etiam peccare mortiferè, qui saltem vno vel altero asse non abest ab hac quantitate. quæ enim parum distat, nihil distare videntur.

33 Dico Quartò, Quamuis ipsa res, quæ furti-
tur, non sit notabilis pretij, tamen si auferatur ei qui inde graue incommodum accipiet, est peccatum mortiferum; quamuis non mortiferum in specie furti. Prior pars, esse peccatum mortale, probatur; quia notabile damnum proximo irrogatur; vt si futuri furti parasetas, vel fartori acum; nec possint aliunde habere: sic si auferas cuiquam rem parui momenti, quam tamen ille maximi facit, & propter quam valdè perturbabitur, vel diras imprecabitur, vt ait Sorus supra.

Si notabile
incommodum ex re
parua

34 Secunda pars, Non esse peccatum mortiferum in specie furti, optimè probatur à Nauarro supra, c. 17. n. 2. quia res quæ furti-
tur, non est notabilis pretij: ergo non est materia furti mortiferi. Vnde sequitur, si talis ferretur excommunicatio, Quicumque rem notabilem furatus fuerit, ipso facto sit excommunicatus, hunc non fore excommunicatum.

Petes, Ad quam speciem ergo pertinebit hoc peccatum, quæ est mortiferum?

Resp. Si sequatur damnum, v. g. lucrum cessans, erit in specie damnificationis iniustæ; (quæ proprio nomine caret) quia huius damni causam iniuste dedit: si autem sciat fur, talem solere peccare, imprecari, blasphemare, erit peccatum scandalosi, pertinens ad eam peccati speciem, cuius sciebat suo furto, etsi exiguo, se fore causam.

35
Animus
furandi
maiora.

Ex his sequitur, eum, qui furti-
tur, minima, cum animo maiora furandi si possit, peccare quidem mortiferè; non illo actu, quo vult furari hoc minimum, sed alio huic coniuncto, talis enim habet duos actus voluntatis, vnum absolutum, quo vult hanc rem paruum furari; & hæc voluntas exit in actum externum, estque solum peccatum veniale: alterum conditionatum, scilicet, Vellem auferre maiora, si possem: & hæc velleitas est peccatum mortiferum, sed non exit in actum externum. vnde talis fur non inuolueretur sententia excommunicationis, lata in eos qui rem notabilem furati essent.

DVBITATIO VII.

Vtrum is, qui minutis furtis intendit surripere quantitatem notabilis pretij, peccet mortiferè.

36 Respondeo, Qui per furta minima intendit ditescere, aut conquirere notabilem pecuniam quantitatem, peccat mortiferè illa intentione, & quouis externo furto minuto, ex eius vi procedente. Est communis DD. sententia. Prior pars patet; quia intendit accipere rem alienam magni momenti inuito domino.

Dices, Intendit accipere à diuersis, & nemini cupit facere notabile iniuriam: ergo non est peccatum mortale. Ob hoc argumentum Hieronymus ab Hangesto cap. 9. Moralium pag. 130. admittit hoc non esse peccatum mortale, nec teneri ad restitutionem. Sed hanc sententiam non facile concesserim in praxi. Primò, quia alioquin non peccarent mortiferè, qui vtuntur ponderibus vel mensuris iusto minoribus: quod videtur esse contra illud Prouerb. 11. *Statera dolosa, abominatio est apud Deum.* & Deuter. 25. *Non habebis in sacculo diuersa pondera, maius & minus,* &c. *abominatur enim Deus eum qui facit hoc.* vbi satis insinuat esse peccatum mortale. Secundò, quia præbet occasionem hominibus, vt ex alieno ditescere studeant. Tertiò, quia est contra communem DD. sententiam. Ioannes Medina C. de restitut. q. 10. in fine putat non esse peccatum mortale, si ille id in fraudem legis de non furando, non faciat; sed quia forte non habet alias, vnde ipse & familia sua viuat. quæ sententia teneri potest. Primò, si illius hominis conditio sit talis, vt alij teneantur ei succurrere: vt docet Angelus v. Furtum, n. 37. Fumus eodem verbo n. 10. & alij. Secundò, quando constat illos, à quibus accipit, si nosset hominis statum, non fore inuitos circa rei substantiam, etsi circa modum inuiti sint; dum displicet occulta surreptio vel fraus, aliàs non est tuta.

Surripieres
minima.

37

Vnde ad obiectionem Respondeo negando 38
consequentiam, nempe quòd ille non peccet mortiferè, dum intendit à multis parum accipere. Ratio est, quia multis inferre paruum damnum, perinde est ac si vni inferas magnum. nam omnia illa parua simul iuncta, efficiunt vnum magnum, quod est illius communitatis.

38

Responde-
tur.

Nec refert, quòd singuli vix sentiant aliquid incommodi; quia etsi nemo in particulari sentiat; tamen respectu communitatis est notabile incommodum; quia tali summa potest Respublica aliquem notabiliter iuuare, vel aliquod debitum dissoluere. sicut supra dictum est de Rege; quia etsi in sua persona ex furto duorum aureorum nihil sentiat incommodi; tamen censetur ei quid notabile, spectatis omnibus eius oneribus & obligationibus. Simili modo, qui ex immenso tritici numero, ad Rempublicam pertinente, duos modios auferret, parum incommodi singulis inferret; tamen peccaret mortiferè, quia respectu Reipublicæ id censetur notabile. Adde, hanc rationem furandi, remque suam augendi, valdè repugnare societati humanæ, & in omni Republica benè instituta valdè exosam; ac proinde tamquam rem valdè noxiam hominum societati, censeri prohibitam sub peccato mortifero: sicut fornicatio

catio prohibita est sub peccato mortali; quia per se noxia est educationi prolis.

39 Altera pars probatur; quia singula externa furta procedunt ex intentione mortifera, suntque eius executio: idem enim furta parua committit, vt sensim ad magnam quantitatem perueniat: vnde singulae acceptiones, sunt executiones partiales illius intentionis mortiferae, & consequenter in illis est peccatum mortiferum. quidquid enim fit ex intentione mortiferi peccati, est peccatum mortiferum.

40 Notandum tamen, in singulis non committi nouum peccatum mortale, sed continuari iam ceptum: omnes enim istae acceptiones & detentiones acceptorum censentur vna continua executio illius prauae voluntatis. Sed committitur nouum peccatum veniale in singulis; & simul continuatur executio mortiferae intentionis. Itaque quaeque voluntaria acceptio est intrinsece peccatum veniale; denominatione autem extrinseca est mortale. Vnde fieri potest, vt is qui sic furatur, non magis peccet, quam si vno actu eandem quantitatem furaretur, sed potius minus, si cetera sint paria.

Idem peccatum veniale & mortale.

41 *Cui restituer.*

Petes, Vtrum iste, qui sic à plurimis corrasit, teneatur ad restitutionem, & cui?

Resp. Teneri ad restitutionem iis, à quibus accepit, si tamen commodè possit; quod si non possit, vel quod ignorentur, vel quia executio est difficilior, quam restantilla postulet, vel quia est periculum infamiae; iniungendum illi à confessorio, vt det in pauperes, vel alia pia opeta: hoc enim videtur maximè consentaneum iustae voluntati dominorum, à quibus subtractum. Sed de hoc plus infra cap. 14. dub. 6.

DVBITATIO VIII.

Vtrum is, qui per furta minima non intendit acquirere rem notabilem, sed ex occasione ea committit, peccet mortifere.

42 **R**espondeo & dico Primò, Antequam perueniat ad quantitatem notabilem, non peccat mortifere; tamen simulatque ad eam pertingit, mortifere peccat, nisi per inadvertentiam excusetur. Prior pars est manifesta. Secunda etiam est communis DD. & probatur; quia iam incipit voluntarie detinere alienum notabili quantitate.

Sed difficultas est, Vtrum illud vltimum furcum complens quantitatem notabilem, sit peccatum mortiferum. Multi affirmant. Exempli causa; Accepit quis nouem furcis paruis, nouem asses: tandem ex occasione accipit decimum; in acceptione decimi dicunt esse peccatum mortiferum. Sed contrarium videtur verius, vnde

Dico Secundò, Furcum illud decimum, per se non est nisi veniale; sed detentio voluntaria rei alienae in notabili quantitate, quae tunc inchoatur, est peccatum mortiferum. Prior pars est Nauarrus c. 17. n. 139. Altera patet ex supradictis.

43 *Furcum complens summam notabilem.*

Dices, Hoc decimo furto, infert iam notabile damnum: ergo peccat per illud mortifere.

Resp. Damnum illatum incipere tunc quidem esse notabilis pretij: tamen hoc non infertur per decimum furcum; sed per hoc & praecedentia collectum sumpta, quorum vnumquodque est solum veniale.

Admittit tamen, tunc incurri peccatum mortiferum, si ille fur aduertat se iam habere quanti-

tatem notabilem, & non proponat restituere, cum tamen commodè possit. tunc enim saltem implicitè habet voluntatem retinendi alienum quantitatem notabili: peccat ergo mortifere, non quidem voluntate accipiendi hunc decimum assem, sed voluntate illa, qua hunc decimum cum aliis ante acceptis (qui simul iuncti faciunt rem notabilem) vult retinere.

Si tamen non aduertet se iam habere alienum quantitatem notabili, non peccat mortifere. Similiter si aduertet quidem, sed non haberet commoditatem restituendi, proponeretque prima opportunitate restituere. Ratio est; quia talis neque accipit tunc alienum quantitatem notabili, neque etiam habet voluntatem culpabiliter tale quid retinendi (licite enim potest adhuc restituere priores nouem) & acceptio decimi non est peccatum mortiferum, sed solum veniale: ergo non peccat nisi venialiter.

Dices, Quid si post quantitatem notabilem per minima furta sublatam, addat quis furta alia parua, eruntne mortifera?

Resp. Per se non fore mortifera, sed mortifera erit voluntas retinendi illa minuta cum aliis, & hoc peccatum voluntatis & externae retentionis sensim crescet, prout plus & plus detinebitur. vt si post 10. illos accipiat alios duos, & alia occasione tres, & postea vnum, sicque saepius, retinens interim omnia priora. Si tamen non sit commoditas restituendi priora, illa voluntas retinendi, mortifera non erit, modò concipiatur propositum restituendi prima opportunitate; sed tunc quando illa noua furta rursus ad quantitatem notabilem ascendant, committetur nouum peccatum mortiferum, iuxta modum supradictum.

Ex his patet, fieri posse vt quis commiserit tantum furta venialia, & tamen sub peccato mortali teneatur restituere; quia velle retinere illam quantitatem sic partam per furta venialia, est peccatum mortale.

Aduerte tamen, ad peccatum mortale maiorem quantitatem requiri, quando quis eidem magnis temporum intervalis subtrahit paruis furcis, & non ex industria, sed per occasionem, quam dum breui tempore vel de industria vel simul accipit, vt ibidem Nauarrus docet. Ratio est; quia homines minus aegre ferunt sibi auferri longo intervallo & casu quaedam minima, etiam ad notabilem quantitatem, quam eandem quantitatem simul vel per partes, de industria. Vnde si is mortifere peccat & ad restitutionem tenetur, qui ab eodem auferit 10. simul, vel per partes de industria: requirentur 15. vel 16. aut etiam viginti, vt quis sub peccato mortali teneatur restituere acquisitum per minuta furta fortuita; praesertim si longis intervalis sint facta. Ratio tamen, qua id probat Nauarrus, non videtur firma. ex illa enim sequeretur, numquam peccati retentione sic ablatorum, etiam si essent 10. scuta: ita enim argumentatur Nauarrus, Minus peccat qui retinet, quam qui caput, ceteris paribus: at capiendi illa parua sine animo perueniendi ad quantitatem notabilem, non peccat plus quam venialiter: ergo nec retinendo. Et si enim minus quis peccet retinendo quam capiendi, ceteris paribus, hic tamen non sunt paria; nam retentio comparatur ad quantitatem notabilem, tamquam ad vnum obiectum: vnde potest esse mortifera; sed acceptiones

44

45

46

Maior quantitas requiritur vt sit notabilis.